

27.8.2024

722/01.04.01.03/2024

Kansallisen turvallisuuden yksikkö
Sisäministeriö

VN/31244/2023

Suojelupoliisin lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi laeiksi poliisilain 5 a luvun, henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetun lain 7 luvun sekä sotilastiedustelusta annetun lain muuttamisesta

Esityksen tavoitteena on selkeyttää poliisilain 5 a luvun sääntelyä, joka koskee tiedustelumenetelmällä saadun rikosta koskevan tiedon luovuttamista rikostorjuntaa varten eli niin kutsuttua palomuurisääntelyä sekä siihen liittyvää henkilötietojen käsittelyä. Lisäksi poliisilain kansainvälisessä yhteistyössä tehtävää tietojenluovutusta koskevaa sääntelyä tarkennettaisiin vastaamaan voimassa olevaa poliisin henkilötietolain sääntelyä sekä mahdollistettaisiin Suojelupoliisille henkilötietojen luovuttaminen Pohjois-Atlantin liitolle (Nato).

Suojelupoliisi toteaa, että esitys on kokonaisuudessaan tarpeellinen ja kannatettava. Suojelupoliisi pitää tärkeänä, että erityisesti muulle poliisille voitaisiin luovuttaa kansallisen turvallisuuden suojaamiseksi rikostietoja mahdollisimman laajasti ja kattavasti. Esitys vastaa tältä osin hyvin Suojelupoliisin tarpeita ja näkemystä.

Suojelupoliisilla on kuitenkin muutamia yksittäisiä huomioita esityksestä.

Suojelupoliisi katsoo, että poliisilain 5 a luvun 44 §:n 1 momenttia tulisi muuttaa vielä siten, että ilmoitus voitaisiin tehdä keskusrikospoliisin sijaan toimivaltaiselle (esitutkinta)viranomaiselle. Muutoksen tarkoituksena olisi joustavoittaa sääntelyä nykyisestä eli ehdotetun muutoksen myötä sääntely olisi sidottu kulloinkin voimassa olevaan poliisiyksiköiden väliseen tehtäväjakoon. Vastaava muutos on jo ehdotettu tehtäväksi esitysluonnoksessa sotilastiedustelulain 79 §:ään. Siviilitiedustelua ja sotilastiedustelua koskevien sääntelyiden tulisi olla kokonaisuudessaan ja myös tältä osin mahdollisimman yhdenmukaiset.

Suojelupoliisi toteaa, että sivulla 16 esityksen 44 §:n 5 momentin yksityiskohtaisissa perusteluissa on virheellisesti ja ilmeisestä erehdyksestä johtuen mainittu Maahanmuuttovirasto yhtenä kyseisessä momentissa tarkoitettuna rikostiedon vastaanottajana. Kyseisessä 44 §:ssä on kyse pelkästään rikostietojen luovuttamisesta rikostorjuntaviranomaiselle eikä mykälän perusteella voitaisi eikä olisi tarpeenkaan luovuttaa tietoja

Maahanmuuttovirastolle tai millekään muulle viranomaiselle kuin rikostorjuntaviranomaiselle. Suomessa rikostorjuntaviranomaisia ovat poliisi, Tulli, Rajavartiolaitos ja Puolustusvoimat. Tästä syystä maininta Maahanmuuttovirastosta tulisi poistaa perusteluista. Pykälä on esitysluonnoksessa myös kokonaisuudessaan otsikoitu viittaamaan tähän tarkoitukseen eli "Tiedustelumenetelmän käytön avulla saadun rikostiedon luovuttaminen rikostorjuntaan". Palomuurisääntelyä ei siten sovelleta muun tiedon kuin tiedustelumenetelmällä saadun rikostiedon luovuttamiseen rikostorjuntaviranomaiselle. Muusta tiedonluovutuksesta säädetään erikseen.

Mainitussa 44 §:n 5 momentin perusteella tehtävässä tiedon luovuttamisessa on kyse erityisesti kansallisen turvallisuuden suojaamiseksi tehtävästä rikostiedon luovuttamisesta. Kansallisen turvallisuuden suojaaminen on yksi poliisin lakisääteisistä tehtävistä poliisilain 1 luvun 1 §:n mukaisesti ja siten se olisi momentin mukaisena tiedonluovutusperusteena yksi toiminnan suuntaamisen tapa. Kun tietoa luovutettaisiin tämän 5 momentin nojalla, pystyttäisiin hyödyntämiskieltojen avulla suojaamaan paitsi tiedonluovutuksen kohteen oikeusturvaa niin myös Suojelupoliisin siviilitiedustelua. Tietojen luovuttaminen tapahtuisi samassa tarkoituksessa kuin missä ne on hankittu.

Palomuurisääntelyn tarpeellisuuden taustalla on ns. oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin -periaate. Periaate merkitsee sitä, että tiedustelumenetelmien avulla kerättyä rikostietoa ei tule voida rajoituksitta luovuttaa poliisille rikosprosessuaalista käyttöä varten, koska poliisilla ei itsellään olisi ollut oikeutta kerätä kyseisiä tietoja omien toimivaltuuksiensa avulla. Tästä syystä palomuurisääntelyn on alusta alkaen ollut tarkoitus koskea tiedustelumenetelmällä saadun rikostiedon luovuttamista poliisille ja muille rikostorjuntaviranomaisille. Ehdotetun sääntelyn tarkoituksena on selventää tätä asiantilaa eli sitä, että kun on kyse muun tiedon kuin rikostiedon luovuttamisesta rikostorjuntaviranomaisille sovelletaan muuta sääntelyä kuin palomuuria. Poliisi ei tällaisen muun tiedon vastaanottajana näin ollen eroaisi luovutuksensaajana muista viranomaisista. Kun Suojelupoliisilla on tarve luovuttaa rikokseen liittymätön henkilötieto poliisille, se tehdään lain henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa 50 §:n nojalla ja kun Suojelupoliisilla on tarve luovuttaa poliisille rikokseen liittymätöntä, esimerkiksi ilmiötason tietoa, se tehdään poliisilain 5 a luvun 55 §:n 2 momentin nojalla. Molemmat edellä mainitut säännökset sallivat Suojelupoliisin luovuttaa tietoja toiselle viranomaiselle, jos se on tarpeen kansallisen turvallisuuden suojaamiseksi eli Suojelupoliisin lakisääteisen tehtävän suorittamiseksi. Näiden tiedonluovutuksien ollessa kyseessä ei ole merkitystä, millä keinolla tiedot on hankittu tai saatu.

Tällä esityksellä ja siinä ehdotetuilla muutoksilla on ennen kaikkea tarkoitus selkeyttää oikeustilaa ja tiedonluovutuksia koskevaa sääntelyä siten, että se vastaisi sitä, mitä siviilitiedustelusta säättäessä alun perin tavoiteltiin säädettävän.

Apulaispäällikkö

Jonna Turunen

Suojelupoliisin ylitarkastaja

Heli Heikkola

Asiakirja (ID 57215) on sähköisesti allekirjoitettu Suojelupoliisin asiankäsittelyjärjestelmässä 27.8.2024 12.58.58. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.

